

LISTEK.

V Ljubljani, dne 31. malega srpana 1890.

Vesel dan v cesarski rodovini. Velika družina avstrijskih narodov praznuje danes velik dinastični praznik. Cvetoča hči Njiju Veličanstev, presvetla nadvojvodinja **MARIJA VALERIJA** se je danes v prijaznem gorskem mesteci na Gorenjem Avstrijskem poročila z izvoljencem svojega srca, z Njegovo c. in kr. Visokostjo presvetlim gospodom nadvojvodom **FRANČIŠKOM SALVATORJEM**. Blagoslovljena od presvetlih svojih roditeljev, spremljana od bliščečega zbora visokih sorodnikov in dostojanstvenikov, stopila sta pred oltar, kjer je cerkev posvetila Njiju zvezo, veljavno do smrti. Po vsi širni Avstriji ni ga zvestega državljana, da bi se danes v duhu ne udeležil veselega dneva v cesarski rodovini. Brez razločka vere in narodnosti pošiljamo danes vsi presrčne čestitke na cesarski dvor, iskreno želečji, da bi bila ta zveza mladima novoporočencema in mnogoizkušnemu, nad vse ljubljenemu presvetlemu Vladarju vir nikdar minljive sreče!

Jernej Križaj-Severjev †, župnik pri sv. Antonu poleg Kopra v Istri, pisatelj slovenski, umrl je dne 19. ržnega cveta t. l. Križaj je bil porojen dne 18. velikega srpana 1838. l. v Orehku na Notranjskem. V šolo je hodil najprej v Trstu, kjer se je do dobra seznanil z italijanskim jezikom, gimnazijo je pa dovršil leta 1860. v Ljubljani. Sošolci v 8. gimnazijalnem razredu so mu bili med drugimi sedanja vseučiliška profesorja dr. Stanonik in dr. Krek, slovenski pisatelj in sedanji trnovski dekan Ivan Vesel, zdaj že pokojni zgodovinar Parapat, sedanji stolni župnik ljubljanski Flis, slovenski pisatelj in operni pevec Josip Nollj i. dr. Pokojni Križaj je bil prejšnja leta jako spreten pisatelj slovenski. Pod izmišljenim imenom »J. Severjev« je priobčil v Janežičevem »Glasniku« l. 1864. nekoliko lepih, nezmotnih pesmij. Za poskušnjo ponatiskujemo tukaj njegovo

Trojno srcé.

Globoko v prsih giblje se nekaj čarobno,	Kakor svitloba lune razjasni temno noč,
Glasí se čudomilo, žalobno in ljubó,	Ima srcé deviško prečudno tajno moč;
Cveti veselje tiho, kali skrivno gorjé,	Globoko v prsih sije ljubezni živi plam,
In mesto to presveto človeško je srcé!	In žarno vnema srce, možu poguma znam!
Mladenču persi dvíga hlepenja divji žar,	Ljubezni polno tretje tak vroče in gorkó —
Navdaja mu jih nada, nek tajni sladki čar,	Oklepa vse in veže z nevidno nas močjó,
Srce mladenča obsega vso tugo in britkost,	In v žalosti, veselji zvésto nam vedno je,
Obsega rajске sanje, ljubezni vso sladkost!	Najlepše res na zemlji: — oh materno srce!

V »Glasniku« l. 1865. beremo njegovo povest »Ognjeni zmaj«, katero je poslovenil iz ruščine; v Trstenjakovi »Zori« l. 1873. pa njegovo izvirno nekoliko sentimentálno novelo »Blaženka«, pisano s srčno krvjo, najbrž iz njegovega življenja. Ravno tam je priobčil lep dovršen prevod žaloigre »Franciška z Rimini«, katero je spisal slavni italijanski pesnik Silvio Pellico. Prelagal je na slovenski tudi sloveči roman Manzonijev »Promessi sposi« ter završil še marsikatero drugo lepo delo. Blag mu bodi spomin!

V spomin Matevžu Ravnikarju je dne 13. malega srpana priredilo naše »Pisateljsko društvo« na Vačah lepo slavnost, katero je žal, nekoliko motilo deževno vreme,

Slavnost se je vršila najprej v vaški cerkvi, kjer je imel dnevi primeren krasen cerkveni govor g. prof. *Tomo Zupan* in je nato daroval sv. mašo z veliko strežbo g. kanonik *K. Klun*. Po maši se je občinstvo zbralo na trgu, in ko so pevec odpeli Jenkovo »Molitev«, stopil je na oder g. *L. Svetec* ter nam v izbornem govoru podal sliko Ravnikarjevega življenja in delovanja. Po Svetčevem govoru so šli mnogoštevilno zbrani slavitelji Ravnikarjevi v sprevodu z godbo po lepo okrašenem trgu pred rojstveno hišo Ravnikarjevo, kjer se je po primernih pesmih in po govoru društvenega predsednika g. dr. *Vošnjaka*, v katerem je poudarjal pomen tega dneva ter slavil dobrotnika narodovega in očeta slovenske proze, razkrila spominska plošča, vzdana nad hišnim vhodom. Nje napis pravi:

»V tej hiši je bil porojen dan 20. septembra 1776. slavní pisatelj slovenski

MATEVŽ RAVNIKAR,

prvi škof tržaško-koprski.»

Pisateljsko društvo

dan 13. julija 1890.

Po slavnosti so se gostje zbrali po raznih gostilnah ter se okolo 2. ure začeli razhajati. Vsakdo, ki se je udeležil tega lepega narodnega praznika, vzel je s seboj veselo preverjenje, da po teh krajih prebiva čvrst, zaveden in požrtvovalen narod, ki je storil s petjem, godbo, okrašenjem hiš in trgov vse, kar je mogel, da vredno poslavi največjega sina, ki se je rodil med njim, in dostojno sprejme slavitelje njegove.

»Matica Slovenska« razglasi nastopni stalni program »Slovenske Besede«, ki je po prejšnjem nekaj preurejen:

Matice Slovenske odbor je sklenil izdajati znanstven list »Slovenska Beseda«, kateremu naj bi bil glavni namen pospeševati razvoj našega knjižnega jezika ter določiti in utrditi jednotne pravilne oblike v govoru in pismu.

V ta namen se je imenovani odbor obrnil do nekaterih slovenskih jezikoslovcov ter skupno z njimi določil bodočemu listu stalni program. Po tem programu se bodo razpravljala v »Slovenski Besedi« vsa vprašanja, tičeča se slovenske slovnice, katera še niso dognana ali še ne dosti razjasnjena; pri tem se določi, koliko se je ozirati na etimologijo, koliko na zgodovinski razvoj in koliko na fonetiko sedanjega živega jezika. List bode odmenjen slovenskemu jezikoslovju sploh, a najbolj se bode oziral na pravorečnost in jednotno pravilno pisavo. Vse dognane stvari se bodo zbirale, in na podlagi teh beležkov se bode mogla izdati slovenska pravopisna knjižica.

»Slovenska Beseda« bode nadalje pospeševala pravilni razvoj slovenskega besedja v slovarkem oziru in si torej prizadevala pripomoči v to, da se natančno določijo pomeni besedam, kjer se kaže razlika v rabi, da se strokovno nazivoslovje (terminologija) razvije po svojstvu in pravilih slovenskega jezika in da se jezik obogati iz nikakor še ne povse razkritih zakladov narodnega govora; v ta namen bode list tudi prinašal iz raznih krajev zbirke takih besed, ki so ali sploh manj znane, ali imajo v različnih krajih različni pomen.

Najpripravnejši bodo v obče kratki spisi, ki se bodo držali omenjenih mej; sprejemale se bodo pa tudi kritike vseh slovenskih knjig z ozirom na njih jezik.

Vse to se bode zgolj stvarno razpravljalo; mirni in stvarni polemiki, katera uči polagoma spoznati resnico, bode »Slovenska Beseda« na razpolaganje; a izključno iz nje bode vse strastno in osebno napadanje in pikanje, za kar jamči uredništvo, kateremu je gledč tega pridržana pravica, da popravi in zavrže vse, kar bi se ne ujemalo s tem načelom.